

eindelijk alles beschikbaar en herschikbaar, is alles mogelijk en bespreekbaar, behalve het *onmogelijke* – dat heeft er om principiële en strategische redenen geen plaats en blijft daardoor ongedacht.

Zijn land- en tijdgenoot Jean-Luc Nancy (°1940) noemt Rancière zonder verpinken een ‘fundamentalistisch’ denker: “Nancy heeft de invloed van de derridaanse deconstructie ondergaan, maar hij hecht nog steeds aan de idee van een filosofie die zich bezighoudt met de fundamentele ervaring van de grote gedeelde betekenaars, zelfs wanneer zij een onmogelijkheid blijkt: de betekenis, de wereld, de Ander, het gemeenschappelijke.” (GD pp.86-7) Toch zijn er overeenkomsten tussen beide denkers: ook Nancy besteedt veel aandacht aan de onstuimigheid van taal als motor voor een eigentijdse, wereldse filosofie waarin singulariteit en dissensus centraal staan. Narrativiteit is daarbij cruciaal: wij hebben geen betekenis, maar *zijn* betekenis, we vallen samen met onze specifieke parcours die uit verhalen, handelingen en praktijken bestaan. Maar daar houdt de vergelijking op. Het is interessant om Nancy naast Rancière te lezen omdat hij zich wat nadrukkelijker in de wijsgerige traditie inschrijft om over subject en gemeenschap na te denken – vragen die vandaag steeds lastiger worden, maar daarom niet minder belangrijk zijn. Hoe moeten we de grondeloosheid van de gemeenschap denken? Wat betekent samenleven in onze ont-

toverde wereld? *De kunst van het denken* bevat vier vertaalde opstellen van Nancy, voorzien van kaderende filosofische essays. De bundel is wat beknopt om een goede introductie in Nancy’s denken te bieden, en gaat vooral in op Nancy’s kunstgeschriften, die niet alleen exemplarisch zijn voor zijn cryptische, literaire schrijfstijl, maar ook voor zijn subjectopvatting.

Voor de heideggeriaan Nancy moeten we leren omgaan met de contingentie van ons bestaan, dat is met onze blootstelling aan de wereld en de anderen die ons gedurig op het spel zetten en ons uit onszelf trekken. Van onze fundamentele betrokkenheid op het andere en het ‘opene’ leggen kunst en literatuur getuigenis af. Het openen van nieuwe werelden gaat echter niet enkel gepaard met nieuwe verhalen en vormen van spreken, maar ook met een ervaring van heterogeniteit, vreemdheid en blindheid. In die zin staat Nancy’s ongemakkelijke mogelijkhedenzin haast lijnrecht tegenover Rancière’s voluntaristische mensbeeld. Boeiend zijn de bijdragen van Aukje Van Rooden en Peter De Graeve, omdat ze de paradoxen en consequenties van Nancy’s postmoderne wereldbeeld in kaart brengen. Is het verlies van een ervaringswereld geen al te hoge prijs om de radicaliteit van dit denken te kunnen aanhouden? Kunnen we ons wel ondraaglijk lang in onzekerheid ophouden zonder de belofte van zingeving?

Jeroen Peeters

Stemmen, gezichten en verhalen van de wereld

Gerry De Mol & Patrick De Spiegelaere, *Het draagbare paradijs. Wereldzangeressen en wereldverhalen van bij ons*, 2008, 208 p. + CD met 9 tracks.

“Ze hebben alles nagegaan en ik ben onmiddellijk erkend als politieke vluch-

teling. Je hebt dan een statuut, maar je krijgt er geen leven bij. Het was me goed gegaan in Ethiopië, en ik had nu plots niets meer, was ik niemand meer. (...) En je hersenen denken wel oplossingen uit, wat je zou kunnen doen, hoe je iets zou kunnen opzetten. Maar die hersenen zeggen ook: neen, als je hier iets opbouwt kan je zeker niet meer terug. En dus blijf je stilstaan, gebeurt er niets.” Zo vertelt

Minyeshu Kifle Tedla over haar onverwachte aanbelden in België. Maar met de nodige steun van mensen die haar capaciteiten erkennen geraakt ze aan de slag als zangeres en wordt ze later Belg. Het is een verhaal van opnieuw thuiskomen, en toch weer niet. Het is één van de negen verhalen die Gerry De Mol in dit boek samenbracht, resultaat van even zoveel gesprekken met negen zingende vrouwen waarmee De Mol als muzikant samenwerkte. Negen vrouwen van bij ons, maar afkomstig uit de hele wereld. Negen wereldzangeressen die hun verhaal brengen over weggaan, wegluchten, weg moeten en weg willen. Over hoe ze hier zijn beland en geland, met en zonder koffers. Negen levensverhalen van ook heel gewone vrouwen, met hun kwetsbaarheid en hun hoop, maar ook met alledaagse anekdotes. Hun namen: Chantal 'Taliqué' Gellé, Madagaskar - Marlène Dorcena, Haïti - Minyeshu Kifle Tedla, Ethiopië - Cécile Kayirebwa, Rwanda

- Laila Amezian, Marokko/België - Beverly Jo Scott, VS - Mieke Delanghe, België - Naira Mnoian, Armenië - Ghalia Benali, Tunesië. Samengebracht vormen hun verhalen een caleidoscopisch perspectief op het leven van mensen in de globaliserende wereld van vandaag.

Gerry De Mol tekende niet alleen de verhalen op. Hij begeleidde de dames in hun huiskamer ook op gitaar en andere snaarinstrumenten bij de opname van hun favoriete liedje. Zo vind je de stemmen van de zangeressen in een haast directe nabijheid op de cd bij het boek. Bij elk verhaal staat ook een portretfoto van de hand van de betreurde Patrick De Spiegelaere. Die overleed voor het project af was, waardoor Cécile Kayirebwa een niet geposeerde foto kreeg. Verhalen, stemmen en foto's maken van het boek een geheel van grote menselijkheid en tenderheid. Een aan te bevelen cadeau voor iemand die je graag ziet.

Jef Peeters